

Spojená škola Martin, Československej armády 24, 036 01 M a r t i n

**Program na elimináciu šikanovania mládeže na školský rok
2020/2021**

Martin, 5. september 2020

PaedDr. Jozef Zanolit
riaditeľ školy

V súčasnosti je šikanovanie detí a mládeže neoddeliteľnou súčasťou sociálnej patológie. Šikanovanie sa stáva vážnym problémom v školách a školských zariadeniach, a preto tomuto negatívnemu javu venujeme vo výchovno-vzdelávacom procese zvýšenú pozornosť.

Na základe **Smernice Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach**, ktoré nadobudlo účinnosť od 1.septembra 2018 realizujeme v našej škole aj v tomto školskom roku tzv „**Program eliminácie šikanovania mládeže**“. Program je neoddeliteľnou súčasťou **Smernice riaditeľa školy č. 3/2018 o prevencii a riešení šikanovania žiakov v Spojenej škole Martin**. Program sa venuje šikanovaniu z hľadiska prevencie i represie a zahŕňa konkrétne úlohy na elimináciu šikanovania mládeže na konkrétny školský rok.

Cieľom programu je:

„Zmeniť agresívne správanie žiakov na správanie prosociálne.“

V školskom roku 2020 - 2021 menujem nasledovný tím pedagogicko – výchovných pracovníkov, ktorí sú zodpovední za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania a tiež za objektívne zisťovanie, preverovanie a riešenie šikanovania:

1. **Mgr. Milan Ž I N G O R** - zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie
2. **Mgr. Dušan H A N U L A** - zástupca riaditeľa pre teoretické vyučovanie
3. **PhDr. Emília L A M O Š O V Á** - školský psychológ
4. **Ing. Tatiana S A R N O V S K Á** - výchovný poradca

1. Program na elimináciu šikanovania mládeže na šk. rok 2020 - 2021

„**Program na elimináciu šikanovania mládeže**“ je súčasťou všetkých zložiek výchovno-vzdelávacieho pôsobenia, a preto sa realizuje postupne v priebehu celého školského roka. Program sa skladá z nasledovných krokov:

1. Na začiatku školského roku žiaci svojim podpisom potvrdzujú, že boli podrobne informovaní o vnútornom poriadku školy, ktorého súčasťou je i „**Poučenie**“. Tu sa okrem iného píše, že v našej škole sa

p r í s n e z a k a z u j e

- prechovávať cigarety a fajčiť,
- prechovávať alebo požívať alkohol, dostaviť sa na vyučovanie pod vplyvom alkoholu,
- prechovávať, zneužívať, predávať či darovať psychotropné látky (marihuana pervitín, heroín, kokaín, toluén atď.),
- vyhadzovať z okien odpadky alebo rôzne predmety, napr. vrecká naplnené vodou,
- agresívne sa správať (verbálne i fyzicky) voči spolužiakom, pretože

„V našej škole sa šikanovanie netoleruje!“

2. S „**Vnútrotným poriadkom školy**“ a s „**Poučením**“ sú na prvej schôdzke ZRPŠ oboznámení rodičia žiakov.
3. Na triednických hodinách sa triedni učitelia povinne venujú takým témam ako je **priateľstvo, spolupráca, pomoc a pod.** Snažia sa formovať zdravý kolektív, v ktorom prevládajú dobré medziľudské vzťahy a pravidlá fair-play. Osobitnú pozornosť venujú TU najnovšej forme šikanovania – **kyberšikane** (priebežne).
4. V časovom horizonte september – december uskutoční okresný preventista prednášky a besedy v triedach 1. ročníka na tému „**Sociálno-patologické javy spoločnosti**“ (šikanovanie, toxikománia, rasizmus).
5. Formou zážitkového učenia riešiť na hodinách etickej výchovy modelové situácie s problematikou diskriminácie, rasizmu a šikanovania (Vieme že...).
6. Základné informácie o šikanovaní a dôsledkoch tohto patologického javu si žiaci môžu prečítať na chodbe, na paneli pod názvom „**V našej škole sa šikanovanie netoleruje**“.
7. Minimálne 2-krát za školský rok zabezpečiť filmové alebo divadelné predstavenie pre všetkých žiakov školy so zameraním na kladné medziľudské vzťahy / priateľstvo, láska, česťnosť, zodpovednosť atď. /.
8. V mesiaci november pripraviť aktivity k „**Svetovému dňu nefajčenia**“, 1. roč.
9. V časovom horizonte február – máj uskutoční okresný preventista prednášky a besedy v triedach 2. ročníka na tému „**Trestno-právna zodpovednosť mládeže**“.
10. V mesiaci február zmapovať situáciu o výskyte šikanovania na škole anonymným dotazníkom, ktorý vyplnia všetci žiaci školy. Výchovný poradca a školský psychológ v spolupráci s triednymi učiteľmi dotazník vyhodnotia, vyvodí závery a opatrenia. Výchovný poradca informuje o výsledku prieskumu šikanovania ostatných pedagogických pracovníkov na ¾ roč. pedagogickej rade.
11. Pre pedagogických pracovníkov zabezpečiť s okrasným preventistom a psychológom z CPPPaP Martin odbornú prednášku o prejavoch, eliminácii a dôsledkoch šikanovania žiakov v školách (február – marec).
12. V rámci „**Týždňa boja proti rasizmu**“ (kampaň Rady Európy) , sa na hodinách etickej výchovy formou problémového vyučovania venovať aktuálnym témam.
13. Na hodinách etickej výchovy vyhlásiť výtvarnú súťaž „**Každý iný – všetci rovní**“ (apríl).
14. Čo najviac žiakov zapájať do rôznych školských i mimoškolských súťaží, napr. športové súťaže, matematické, jazykové, technické, počítačové, súťaže SOČ, akadémia a pod.

2. Metody riešenia šikanovania

2.1 Pri vyšetrovaní šikanovania žiakov sa budú v našej škole používať tieto metódy:

- a) zaistiť ochranu obete,
- b) kontaktovať rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov,
- c) kontaktovať orgány činné v trestnom konaní – políciu,
- d) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obet'ou a agresorom,
- e) vyhľadať vhodných svedkov, uskutočniť individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami – **nikdy nekonfrontovať obeť a agresora**,
- f) využívať odbornú pomoc špecializovaných inštitúcií – CPPPaP, CSŠPP, UPSVaR odbor sociálno-právnej ochrany detí,
- g) využívať anonymné dotazníkové metódy.

2.2 Pri výskyte násillia voči obeti sa bude používať v našej škole tento postup:

- 1) okamžitá pomoc obeti,
- 2) informovať riaditeľa školy,
- 3) informovať rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov – zabezpečiť TU,
- 4) informovať orgány činné v trestnom konaní – políciu,
- 5) zasadnutie tímu pedagogicko – výchovných pracovníkov, ktorí sú zodpovední za prevenciu, zisťovanie, preverovanie a riešenie šikanovania,
- 6) vlastné vyšetrovanie,
- 7) pokračujúca pomoc a podpora obete,
- 8) kontaktovať špecializované inštitúcie - CPPPaP, SŠPP, UPSVaR odbor sociálno-právnej ochrany detí - zabezpečiť výchovný poradca a školský psychológ.

3. Zásady vedenia rozhovoru s aktérmi šikanovania, svedkami a rodičmi

3.1 Rozhovor s obet'ou

- necháme dieťa samostatne hovoriť, citlivo ho povzbudzujeme, aby hovorilo čo najviac,
- po spontánnej výpovedi sa začneme pýtať na všetky podrobnosti
- "Čo sa stalo? Kde sa to stalo? Kto čo urobil? Ako sa správali ostatní prítomní?"
- obeť uistíme o jeho ochrane,
- môžeme dieťa požiadať, aby celý incident napísalo,
- ak je viditeľné zranenie, upovedomíme lekára, prípadne políciu,
- upovedomíme rodičov,
- pozor na falošné obvinenia.

3.2 Rozhovor s agresorom

- skôr ako začneme naostro vyšetrovať, zvážime, aká je možnosť agresora usvedčiť,
- ak je táto možnosť veľmi malá, hlavne v prípade strachu a obáv obete, musíme sa uspokojiť s tým, že urobíme všetko pre ochranu obete,
- otvorene povieme o obvinení a sleduje reakcie (chránime obeť i svedkov),
- jednáme kľudne, bez emócií, premyslene,
- necháme samostatne hovoriť agresora, prípadne mu dáme celú situáciu napísať,
- kladieme mu jasné a presné otázky,
- kým prípad nie je vyriešený, neodsudzujeme,

- aj v prípade vyriešeného problému odsúdime čin, nie celú osobnosť (ako človek má šancu na nápravu),
- informujeme o možných sankciách a ďalšom postupe.

3.3 Rozhovor so svedkami

- individuálne rozhovory,
- kladieme konkrétne otázky,
- volíme otvorené otázky, na ktoré sa nedá odpovedať áno - nie - neviem
- musíme čeliť výhovorkám.

3.4 Rozhovor s rodičmi obete

- informujeme ich o celom priebehu vyšetrovania,
- ubezpečíme ich o ochrane ich dieťaťa,
- snažíme sa dohodnúť na spolupráci,
- ak treba doporučíme spoluprácu z odborníkom v CPPPaP.

3.5 Rozhovor s rodičmi agresora

- oboznámime rodičov o podstate činu, o priebehu vyšetrovania i o celkovom správaní sa dieťaťa v škole,
- u týchto rodičov, ktorí nemajú záujem spolupracovať a ktorí priamo negatívne ovplyvnili správanie svojho dieťaťa, rozhovor zbytočne nepredlžujeme. Oboznámime ich o možných sankciách a o ďalšom postupe,
- zápis z jednaní im dáme podpísať,

4. Pedagogicko – výchovné opatrenia na riešenie šikanovania

V prípade, že sa vyskytne v našej škole prípad šikanovania, budú sa používať tieto pedagogicko – výchovné opatrenia:

4.1 Opatrenia pre obeť:

- a) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú pomoc- CPPPaP, SCŠPP a pod.,
- b) informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.

4.2 Opatrenia pre agresorov:

- a) odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť - CPPPaP, SCŠPP a pod.,
- b) výchovné opatrenia:
 - napomenutie a pokarhanie triedneho učiteľa,
 - pokarhanie riaditeľa školy,
 - podmienené vylúčenie,
 - vylúčenie žiaka zo štúdia na škole,
- c) znížiť známku zo správania.

4.3 Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:

- a) odporúčenie rodičom umiestniť žiaka na **dobrovoľný pobyt** do diagnostického zariadenia,

- b) oznámenie príslušnému UPSVaR – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého,
- c) oznámenie príslušnému útvaru PZ SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, **že bol spáchaný trestný čin.**

5. Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú výchovný poradca, školský psychológ ale hlavne **triedni učitelia** povinní upozorniť rodičov žiakov:
 - aby si všímali možné príznaky šikanovania,
 - súčasne ponúknuť im pomoc..Táto povinnosť platí tak pre **rodinu obete ako aj rodinu agresora.**
2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na **taktný prístup** a najmä **zachovanie dôvernosti informácií..**
3. Spoluprácu so špecializovanými inštitúciami CPPPaP, SCŠPP a pod., za školu **zabezpečuje výchovný poradca, školský psychológ.**
4. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru PZ SR.
5. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť UPSVaR - orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, **ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.**

6. Povinnosti, vyplývajúce z „Program na elimináciu šikanovania mládeže“ pre všetkých pedagogických pracovníkov a ostatných zamestnancov školy:

- vytvárať v škole pozitívnu klímu,
- pravidelne (podľa rozpisu) vykonávať dozor na chodbách a iných miestach, kde môže dôjsť k šikanovaniu,
- úzko spolupracovať so žiakmi a ich rodičmi, informovať ich , že z právneho hľadiska sú povinní oznámiť hoci len zárodky šikanovania (uistiť ich o dôvernosti oznámenia),
- priebežne monitorovať prejavy šikanovania žiakov v škole i na akciách organizovaných školou,
- rešpektovať oznamovaciu povinnosť pedagogických pracovníkov a ostatných zamestnancov školy a akýkoľvek prejav či podozrenie zo šikanovania oznámiť riaditeľovi školy, triednemu učiteľovi, výchovnému poradcovi, školskému psychológovi a pod.

7. Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch školy počas vyučovania, na športoviskách resp. na školských akciách **sa zistí prípad šikanovania**, je každý pedagogický a nepedagogický zamestnanec **povinný** postupovať nasledovným spôsobom:

1. Zamestnanec, ktorý **zistí prípad šikanovania**, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obete, výchovného poradcu a zástupcu vedenia školy. Pri vážnych prípadoch, ale aj pri agresii agresora zamestnanec zavolá políciu.
2. Výchovný poradca školy si na vyšetrenie prizve daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a triednych učiteľov. O danom vyšetrení spíše zápis, ktorý výchovný poradca založí k riešeným prípadom a druhé vyhotovenie triedni učiteľa priložia ku katalógovým listom žiakov.
3. V zápise popíše skutočnosť, vyjadrenia agresora a obete a navrhne opatrenia na riešenie.
4. Výchovný poradca školy v spolupráci s triednymi učiteľmi agresora a obete si pozve na pohovor rodičov, resp. **zákonných zástupcov týchto žiakov**. K pohovoru prizvú aj riaditeľa školy. Aj o tomto stretnutí spíše zápis.
5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obete, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov, **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade s vnútorným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.
6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
7. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a v jeho neprítomnosti výchovného poradcu školy.

Vypracovali VP: PhDr. Emília Lamošová
Ing. Tatiana Sarnovská